

הנדון:

איש עו וכסאו

ל מראית עין, זהו נושא מצויין לקומדיה קלילה להודושי הקיץ החמים. אפשר לטפל בו בכמה וכמה סגנונות.

אפשר להציגו, למשל, בקומדיה מוסיקלית בתיאטרון החיפאי, בשם מורדני כגון אבא... לה, עשה משהו, אני רוצה את הכסא והמה שמו אינו רוצה לזוז!

אפשר להציגו גם כמחזה קלאסי, בתפאורה של ימי הביניים, למשל, מחזה בשם "על כסאו לא ישב זר!"

דוכס ההסתדרות, אהרון בקר, יושב על הכס הרם, כאשר סביבו ערוכים אבירי, מוכנים להגן על הכס עד טיפת דמם הראשונה.

מולם מתנופפים רגליו האדומים של הנסיך אבא, שר צבאות חיפה, שהחליט להושיב על הכסא את נושאיכיליו ונערשעשועיו, סר אמנון לין הקטן.

"ממלכת ההסתדרות תמורת כסא!" צוח בקר, ומטר של מכתבי-עידוד יורד על הבמה, כמו שלג מלאכותי.

"אבא רוצה זאת!" שואג המחנה החיפאי ומסתער על מרכז המפלגה, כשהעלמה לבית חושי, בתו של אבא ואשתו של סר אמנון מנופפת ממירפסת בניין העיריה במספחת רחיה בדמעות.

★ ★ ★

כמו בכל קומדיה טובה, יש בה תוכן רציני. והתוכן הוא זה: מה דמותה של הכנסת, אשר על כסאותיה לוחמים בצורה זו?

איש אינו אומר: אהרון בקר הוא הוגה-הדעות מכריע, מחוקק מחונן, סופי-עבודה פרלמנטארי, שנוכחותו בבית-הנבחרים היא חיונית.

ואיך אפשר לטעון זאת? בכל שבועת חודשי קיומה של הכנסת השישית, ראיתי את חברי-הכנסת אהרון בקר פעמיים באולם המליאה. פעם כשמסר את הצהרת-האמונים ופעם כשנאם נאום, ששיקף נאמנה את ה מאמר הראשי של דבר באותו יום.

האיש אינו משתתף בעבודת הכנסת. הוא מבזה אותה, כעשרות חברי-הכנסת אחרים, חברי כל הסיעות. וגם אילו רצה לקחת חלק מינימלי בעבודתה, לא יכול היה לעשות זאת — כי תפקיד המוכיר הכללי של ההסתדרות גזול את כל זמנו ומרצו, שלא לדבר על נסיעותיו התכופות לחו"ל.

מה, אם כן, טוענים משתתפי מסע-ההתעוררות המפוברק, המפציצים את ה מפלגה בתביעות נמרצות שלא לנשלו מכסאו הפרלמנטרי?

הם אומרים: ההסתדרות חייבת להיות מיוצגת! לא ייתכן שמנהיג ההסתדרות לא יישב בכנסת!

כלומר: הכסא "מגיע" לבקר. "מגיע" לו להיות בכנסת. לא כדי שיעבוד בה, תמורת המשכורת, ולא כדי שישתתף את בוחריו — אלא מפני שזהו "סטאטוס מימי בור", סמל המעמד הרם.

בבחינת: ניכר אדם על פי כסאו.

בתיאור זה אין הכנסת מופיעה כמוסד מחוקק, הממלא תפקיד חיוני במערכת ה שלטון הדמוקראטי. הוא מופיעה כחלק מן השלל, המתחלק בין עסקני המישטר. ממילא אין ההשתייכות לכנסת מחייבת ישיבה בה.

זוהי זכות, שאין בצדה שום חובה.

★ ★ ★

סילוקו של בקר מן הכנסת יכניס אליה אוטומטית את המועמד הבא ברשימת המערך: אותו אמנון לין, חתנו של נסיר חושיסחאן.

מיהו אמנון לין? מהן סגולותיו המיוחדות, המחייבות את הכנסתו לבית-המחוקקים ה ריבוני של מדינת ישראל?

ידידיו הקרובים ביותר לא יטענו כי הוא מדינאי מזהיר, תיאורתיקן מבריק, מנהיג המונים או כוח פרלמנטרי.

הוא ידוע בשל תפקיד לנמרי אחר: הוא האיש העושה את ה עבודה השחורה של חותנו.

בייחוד בוחש לין בממלכה הערבית של חושי. באותה מערכת עבודה של טרור והלשנה, שיתוד והפחדה, קוויילינגים ואנשי מנגנון-החושי, נחשב אמנון לין לאדם ש כדאי מאד להיוהר ממנו.

יכול מישו לחשוב שיש צורך באנשים

קומדיה קטנה זו מלמדת הרבה מאד על טיבו של המישטר, ועל טיבו של בית-המחוקקים בעיניו.

★ ★ ★

קומדיות כאלה אינן נערכות רק סביב הכנסת, שהיא סמל הדמוקראטיה ב מישור הממלכתי. הן נערכות גם סביב המועצות העירוניות, שהן סמל הדמוקראטיה במישור המקומי.

כאן מתגלגלים הדברים בצורה גלוויה — ואפשר לומר: הצופה — עוד יותר.

קוראים לזה: מלחמה בכלנתרונים. כלנתר המקורי עבר, בשעתו, מסיעה ל סיעה בעיריית ירושלים. מאז נמצאו לו מחקים רבים. השלטון בעירייה גדולה שווה לבעליו הרבה עשרות-מיליוני לירות. כאשר ההבדל בין ישיבה בקואליציה או באופוזיציה תלוי בקולו של איש אחד, כדאי בהחלט להעניק לאיש זה סכום הגון מאד (או תואר, או הטבות, או משרה) כדי ש יבגוד במפלגתו ויעבור למפלגה יריבה. סכנה זו מאיימת על המפלגות. לכן מחפשות כל המפלגות במשותף תרופה.

אהרון בקר: עז כסאו לא ישב זר

(אחרי ככלות הכול, לשליטי כל המנגנונים יש אינטרסים משותפים, החשובים להם הרבה יותר מאשר מצעים ואידיאולוגיות.) בעצם, התרופה היא פשוטה מאד. צריכים פשוט להגיד למוכרי המפלגות:

"אל תכניסו לרשימות-המועמדים רים שלכם נוכחים ורודפי-כצע. חפשו לכם אישים בעלי שיעורי קומה. אלה לא יבגדו."

אבל מי רוצה להתעסק באישים, שיש להם דעות עצמאיות והעלולים לגרום צרות? הרבה יותר קל לקנות אפסים, שיעשו מה שיגידו להם. השאלה היא רק: איך ל הבטיח שאפס קנוי יישאר קנוי, ולא ימכור את עצמו למפלגה יריבה?

לכן יש למוכרי המפלגות תשוי בה מבריקה: צריכים לחזק חוק, שיאסור כלנתרונים.

אדם שנבחר לעיריה (או לכנסת) ברשימת מפלגה מסוימת, יהיה או חייב למלא את

הוראותיה של מפלגה זו. הפרת המשמעת המפלגתית דינה יהיה כהתפטרות.

★ ★ ★

יש להרהר בהצעה זו היטב כדי לעמוד על תהומות הציניות החבויות בה. כי פירושה הוא: **אין הציבור בוחר בכנייארם, המומלצים עליידי מפלגות, אלא כי מנגנונים.**

חבר המועצה העירונית (או הכנסת) אינו נבחר-הציבור, אלא נבחר-המנגנון. אין הוא יכול להחליט דבר — טוב או רע — על פי מצפנו האישי. הוא חייב לרקוד לפי חילי מוכיר-המפלגה, שלא נבחר כלל.

אם יצביע בניגוד לדעת מזכיר רות-המפלגה, יפוטרו אוטומטית מתפקידו הנבחר. במקומו יבוא עסקן ממושמע יותר, שגם אותו אפשר יהיה לפטר בכל רגע.

בקיצור נבחר-הציבור הוא פיקציה. פי קציה שרוצים עתה לחסלה גם להלכה. ייקבע לא רק למעשה, אלא על פי חוק ממלכתי, כי האיש הנבחר חייב להיות ריבוס.

ונשאלת השאלה: אם כן, לשם מה יש בו צורך בכלל? מדוע מוצגות בכלל רשימות-מועמדים בבחירות?

מדוע לא לקיים בחירות מפלגתיות, בלי כל מועמדים, ולהניח אחרי הבחירות ל מוכירי-המפלגות לאיש את המועצות כר צונם, למנות עסקנים ולפטרים?

לשם מה כל המישחק הזה בדמוי קראטיה פורמלית — כשאין זכר למציאות דמוקראטית?

★ ★ ★

בדרג העירוני יש פתרון פשוט לבעיית חוסר-היציבות. קל מאד למנוע את ה ועזועים המתמידים, הכרוכים בקפיצותיהם של כלנתרים למיניהם.

יש להנהיג בחירות אישיות ל ראשות-העירייה.

ראש-העירייה, שנבחר אישית, יכונן הנהלה עירונית כראות עיניו.

מועצת העירייה תהיה מוסד מחוקק ו מבקר, אך לא מבצע. היא תחליט על תקציב, על חוקי-העזר ועל המדיניות ה כלכלית של העיריה. הרשות העירונית המבצעת תהיה מופקדת כולה בידי ראש העיר האחראי כלפי הבוחר, ושישא בתוצאות בבואו להיבחר מחדש.

בצד פתרון זה יש להציג פתרון שני, ה קשור בו קשר אמיץ:

על תושבי הערים לחדול מלהיות צאן-בחירות.

עליהם לחדול מלבחור ברשימות מפלג תיות, המורכבות מאפסים, מעסקנים, מנוכ לים וממושחתים.

אם תדע כל מפלגה כי סיכוייה תלויים ב טיב מועמדיה, יחול שינוי גדול בהרכב הרשימות. לא רק לעיריית, אלא גם לכנסת. בסופו של דבר, אין שום ערובה אמיתית לדמוקראטיה זולת זו: **חוש-האחריות של הבוחר.**

המפלגות מתייחסות אל ציבור הבוחרים כאל עד של כבשים. אחרת לא יכלה ל התחולל הקומדיה הכנסת, וגם ולא הקומדיה בעיריות.

רק הבוחר יכול להוריד את ה מסך על הצגות אלה.